HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a patra extinsă)

5 octombrie 2020 *

„Funcție publică – Funcționari – Funcționar resortisant al Regatului Unit la angajarea în muncă – Retragerea Regatului Unit din Uniune – Dobândirea cetățeniei țării de repartizare în cursul carierei – Pierderea indemnizației de expatriere – Egalitate de tratament – Principiul nediscriminării – Articolul 4 alineatul (1) din anexa VII la statut”

În cauza T-18/19,

Colin Brown, cu domiciliul în Bruxelles (Belgia), reprezentat de I. Van Damme, avocată,

reclamant,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de T. Bohr și D. Milanowska, în calitate de agenți,

pârâtă,

susținută de

Consiliul Uniunii Europene, reprezentat de M. Bauer și R. Meyer, în calitate de agenți,

intervenient,

având ca obiect o cerere întemeiată pe articolul 270 TFUE prin care se urmărește, pe de o parte, anularea deciziei Oficiului pentru Administrarea și Plata Drepturilor Individuale (PMO) din cadrul Comisiei din 19 martie 2018 prin care i s-a retras reclamantului beneficiul indemnizației de expatriere și al rambursării cheltuielilor de călătorie și, pe de altă parte, restabilirea acestor prestații începând de la 1 decembrie 2017,

TRIBUNALUL (Camera a patra extinsă),

compus din domnii S. Papasavvas, președinte, S. Gervasoni și P. Nihoul, doamna R. Frendo (raportoare) și domnul J. Martín y Pérez de Nanclares, judecători,

grefier: domnul L. Ramette, administrator,

având în vedere faza scrisă a procedurii și în urma ședinței din 27 februarie 2020,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: engleza.

Hotărâre

I. Istoricul cauzei

1 Reclamantul, domnul Colin Brown, nu avea inițial decât cetățenia Regatului Unit și a trăit acolo până în anul 1996. El a studiat în Italia în anii 1996 și 1997, iar ulterior în Belgia, din luna septembrie 1997 până în luna iunie 1998. Reclamantul a efectuat apoi un stagiu la Comisia Europeană, la Bruxelles (Belgia), de la 1 octombrie 1998 până la 28 februarie 1999. În sfârșit, acesta a lucrat cu normă întreagă în sectorul privat în Belgia de la 1 martie 1999 până la 31 decembrie 2000.

2 Reclamantul și-a început activitatea în cadrul Comisiei la 1 ianuarie 2001. Oficiul pentru Administrarea și Plata Drepturilor Individuale (PMO) al Comisiei i-a acordat indemnizația de expatriere în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la Statutul funcționarilor Uniunii Europene (denumit în continuare „statutul”).

3 La 23 iunie 2016, cetățenii Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord s-au pronunțat prin referendum în favoarea retragerii statului lor din Uniunea Europeană. După ce, la 13 martie 2017, Parlamentul Regatului Unit a adoptat European Union (Notification of Withdrawal) Act 2017 [Legea din 2017 privind Uniunea Europeană (Notificare a retragerii)], prim-ministrul Regatului Unit a notificat Consiliului European, la 29 martie 2017, intenția acestui stat membru de a se retrage din Uniune și din Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (Euratom), în aplicarea articolului 50 alineatul (2) TUE.

4 La 27 iunie 2017, reclamantul a solicitat dobândirea cetățeniei belgiene, pe care a obținut-o în anul următor, la 3 noiembrie. El a notificat această schimbare a situației către PMO la 19 ianuarie 2018.

5 La 23 februarie 2018, reclamantul a fost informat, pe de o parte, că beneficiul indemnizației de expatriere îi era retras începând cu data de 31 octombrie 2017, pentru motivul că obținuse cetățenia belgiană, și, pe de altă parte, că pierdea de asemenea, pe cale de consecință, beneficiul rambursării cheltuielilor de călătorie, în aplicarea articolului 8 din anexa VII la statut.

6 În urma unei cereri de explicații, reclamantul a primit la 5 martie 2018 un e-mail din care reieșea că retragerea indemnizației de expatriere se justifica, în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut, prin faptul că avea reședința în Belgia din anul 1997.

7 La 19 martie 2018, PMO a înlocuit decizia din 23 februarie 2018 cu o nouă decizie, care stabilea la 1 decembrie 2017 data de la care indemnizația de expatriere și rambursarea cheltuielilor de călătorie îi erau retrase reclamantului (denumită în continuare „decizia atacată”).

8 La 17 iunie 2018, reclamantul a depus o reclamație, care a fost respinsă prin decizia autorității împuternicite să facă numiri (denumită în continuare „AIPN”) din 15 octombrie 2018.

II. Procedura și concluziile părților

9 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 11 ianuarie 2019, reclamantul a introdus prezenta acțiune.

10 Comisia a depus memoriul în apărare la 20 martie 2019.

11 Întrucât compunerea camerelor Tribunalului a fost modificată, președintele Tribunalului a reatribuit cauza, prin decizia din 25 martie 2019 și în aplicarea articolului 27 alineatul (3) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, unei noi judecătoare raportoare, repartizată la Camera a cincea.

12 Prin act depus la grefa Tribunalului la 12 aprilie 2019, Consiliul Uniunii Europene a formulat o cerere de intervenție în prezenta procedură în susținerea concluziilor Comisiei.

13 La 9 mai 2019, reclamantul a depus replica.

14 Prin decizia din 13 mai 2019, președintele Camerei a cincea a Tribunalului a admis intervenția Consiliului.

15 La 18 iunie 2019, Comisia a depus duplica.

16 Intervenientul și-a depus memoriul la 25 iunie 2019, iar reclamantul a depus observații cu privire la acesta în termenele stabilite.

17 Întrucât compunerea camerelor Tribunalului a fost modificată, în conformitate cu articolul 27 alineatul (5) din Regulamentul de procedură, judecătoarea raportoare a fost repartizată la Camera a patra, căreia, în consecință, i-a fost atribuită prezenta cauză.

18 La propunerea Camerei a patra, Tribunalul a decis, în temeiul articolului 28 din Regulamentul de procedură, să trimită cauza în fața unui complet de judecată extins. Vicepreședintele Tribunalului a fost solicitat să facă parte din Camera a patra extinsă, în temeiul Deciziei Conferinței plenare a Tribunalului din 4 octombrie 2019 privind constituirea camerelor și repartizarea judecătorilor pe camere (JO 2019, C 372, p. 3), și să îndeplinească funcția de președinte de cameră, conform articolului 11 alineatul (4) din Regulamentul de procedură.

19 La propunerea judecătoarei raportoare, Tribunalul (Camera a patra extinsă) a decis, în primul rând, să deschidă fază orală a procedurii, în al doilea rând, să adreseze părților întrebări scrise, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 89 din Regulamentul de procedură, invitându-le să răspundă la acestea în ședință, și, în al treilea rând, să solicite informații Parlamentului European, Curții de Justiție a Uniunii Europene și Curții de Conturi Europene, conform articolului 24 din statutul Curții de Justiție Uniunii Europene. Prin această solicitare de informații se urmărea să se afle în ce mod cele trei instituții interpretează articolul 4 alineatul (1) din anexa VII la statut și cum îl aplică în cazul în care un funcționar sau un agent care deține deja cetățenia unui stat membru dobândește în cursul carierei sale cetățenia statului membru pe teritoriul căruia este situat locul său de repartizare.

20 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările scrise și orale adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 27 februarie 2020. În cursul ședinței, Comisia și Consiliul au fost invitate să comunice Tribunalului numărul de funcționari care beneficiază de indemnizația de expatriere care au dobândit cetățenia țării lor de repartizare și numărul celor care, dintre ei, au pierdut această indemnizație.

21 În cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 89 din Regulamentul de procedură, la 9 martie 2020, Tribunalul a invitat Comisia să depună o notă de informare a Consiliului din 11 decembrie 1959, pe care o citise în ședință.

22 Comisia și Consiliul au comunicat în termenul acordat răspunsurile lor la cererile Tribunalului formulate în ședință și prin intermediul unei măsuri de organizare a procedurii.

23 La 4 mai 2020, reclamantul a depus observații privind datele și documentul comunicate după ședință de către Comisie și Consiliu. În observațiile sale, reclamantul a regretat caracterul incomplet, în opinia sa, al datelor respective, fără a solicita însă completarea acestora.

24 La 14 mai 2020, fază orală a procedurii a fost închisă, iar cauza a rămas în pronunțare.

25 Reclamantul solicită Tribunalului:

– anularea deciziei atacate;

– dispunerea restabilirii indemnizației de expatriere și a rambursării cheltuielilor sale de călătorie începând de la 1 decembrie 2017;

– dispunerea plății indemnizațiilor și a sumelor neplătite în perioada dintre 1 decembrie 2017 și data la care dreptul său la prestațiile respective va fi restabilit, totul majorat cu dobânzi;

– în cazul în care Tribunalul va admite excepția de nelegalitate ridicată în cererea introductivă, anularea aplicării articolului 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut până când instituțiile îl vor înlocui prin dispoziții nediscriminatorii;

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

26 Comisia solicită Tribunalului:

– respingerea acțiunii;

– obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată.

27 Intervenienta solicită Tribunalului respingerea acțiunii.

III. În drept

A. Cu privire la primul capăt de cerere

28 În susținerea primului capăt de cerere, prin care se urmărește anularea deciziei atacate, reclamantul invocă patru motive, întemeiate:

– pe o încălcare a articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut;

– pe o încălcare a principiului egalității și nediscriminării în măsura în care decizia atacată supune dreptul său la indemnizația de expatriere condițiilor prevăzute la articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut;

– pe o încălcare a principiului egalității și nediscriminării în măsura în care decizia atacată a interpretat articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut cu încălcarea acestui principiu;

– pe o excepție de nelegalitate îndreptată împotriva articolului 4 alineatul (1) din anexa VII la statut.

29 În cadrul primului său motiv, care poate fi împărțit în două aspecte, reclamantul contestă faptul că Comisia putea să reexamineze dreptul său la indemnizația de expatriere. În prima parte a acestui motiv, el pretinde că articolul 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut nu permite reexaminarea acestui drept în cazul dobândirii unei noi cetățenii. În cadrul celui de al doilea aspect, el susține că Comisia ar fi trebuit cel puțin să țină seama de constrângerea pe care a suferit-o ca urmare a eventualei retrageri a Regatului Unit din Uniune. Primul motiv se dovedește a fi întemeiat, așadar, nu numai pe încălcarea articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut, după cum arată reclamantul, ci și pe existența acestei constrângeri.

30 În cadrul celui de al doilea motiv, care poate de asemenea să fie scindat în două aspecte, reclamantul arată că principiul egalității și nediscriminării împiedica reexaminarea dreptului său la o indemnizație de expatriere în lumina condițiilor prevăzute la articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut. În cadrul primului aspect, acesta afirmă că a fost tratat ca și când ar fi avut cetățenia belgiană în cursul celor zece ani precedenți, în condițiile în care era resortisant al Regatului Unit în această perioadă. În cadrul celui de al doilea aspect, el susține că, în împrejurările cauzei, aplicarea acestei dispoziții i-a afectat pe funcționarii resortisanți ai Regatului Unit mai mult decât pe toți ceilalți.

31 În cadrul celui de al treilea motiv, reclamantul are în vedere, în subsidiar, ipoteza în care nimic nu s-ar opune reexaminării de către Comisie a dreptului său la indemnizația de expatriere pe baza articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut, dar susține că, în orice caz, principiul egalității și nediscriminării ar fi trebuit să conducă la o altă interpretare a acestei dispoziții.

1. Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut și pe existența unei constrângeri

32 După cum s-a expus deja la punctul 29 de mai sus, în cadrul primului motiv, reclamantul contestă faptul că dobândirea cetățeniei belgiene putea să justifice reexaminarea dreptului său la indemnizația de expatriere.

a) Cu privire la primul aspect, întemeiat pe încălcarea articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut

33 Reclamantul susține că articolul 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut nu permite reexaminarea dreptului unui funcționar la indemnizația de expatriere pentru motivul că acest funcționar a dobândit în cursul carierei cetățenia țării în care este repartizat. Ținând seama de obiectivul indemnizației de expatriere, care ar fi compensarea cheltuielilor și a dezavantajelor unei preluări a funcției care implică o schimbare de reședință, o reexaminare a situației în acest stadiu ar putea interveni numai în cazul schimbării locului de repartizare.

34 Articolul 4 alineatul (1) din anexa VII la statut este redactat după cum urmează:

„Indemnizația de expatriere […] se acordă:

(a) funcționarului:

– care nu are și nu a avut niciodată cetățenia statului pe teritoriul căruia se află locul său de repartizare

și

– care, în mod obișnuit, nu a locuit și nu și-a exercitat activitatea profesională principală, în perioada de cinci ani care expiră cu șase luni înainte de începerea activității sale pe teritoriul european al statului respectiv în cursul celor cinci ani imediat premergători angajării sale în muncă. Pentru aplicarea prezentei dispoziții, situațiile ce rezultă din serviciile efectuate pentru un alt stat sau organizație internațională nu se iau în considerare;

(b) funcționarului care are sau a avut cetățenia statului pe teritoriul căruia este situat locul său de repartizare și care, în perioada de 10 ani care se încheie la angajarea în muncă, a locuit în mod obișnuit în afara teritoriului european al statului respectiv pentru alte motive decât cele legate de exercitarea atribuțiilor în serviciul unui stat sau al unei organizații internaționale.”

35 Aceste dispoziții, asemenea tuturor dispozițiilor de drept al Uniunii care conferă dreptul la prestații financiare, trebuie interpretate în mod strict (a se vedea Hotărârea din 18 iulie 2017, Comisia/RN, T-695/16 P, nepublicată, EU:T:2017:520, punctul 54 și jurisprudența citată).

36 Se impune în această privință constatarea că articolul 4 alineatul (1) din anexa VII la statut nu prevede în mod expres posibilitatea de a reexamina dreptul la indemnizația de expatriere ca urmare a unei schimbări a împrejurărilor care intervine în cursul carierei unui funcționar.

37 Cu toate acestea, având în vedere că indemnizația de expatriere este plătită lunar, administrația nu poate continua să o plătească atunci când survine un eveniment care modifică în mod substanțial situația persoanei care beneficiază de aceasta în măsura în care are incidență asupra condițiilor cărora le este subordonată indemnizația respectivă. În acest caz, și în lipsa unei dispoziții care să împiedice acest lucru, administrația trebuie să procedeze la reexaminarea acestei situații (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 iunie 2013, Achab/CESE, F-21/12, EU:F:2013:95, punctul 26). Astfel, spre deosebire de o revocare retroactivă a unei decizii, o abrogare pentru viitor este oricând posibilă atunci când împrejurările care au justificat această decizie nu mai sunt întrunite. Aceasta este situația, în special în dreptul funcției publice, atunci când continuarea plății unor elemente ale remunerației se dovedește a fi nelegală. Statutul însuși, la articolul 85, confirmă acest lucru în măsura în care admite implicit încetarea plăților nedatorate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 martie 1978, Herpels/Comisia, 54/77, EU:C:1978:45, punctele 38-40).

38 În plus, după cum a constatat deja Tribunalul, nu decurge nicidecum din redactarea articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut că beneficiul indemnizației de expatriere ar constitui un drept dobândit (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 septembrie 1993, Magdalena Fernández/Comisia, T-90/92, EU:T:1993:78, punctul 32).

39 De altfel, reclamantul nu contestă principiul însuși al unei reexaminări, ci se limitează să susțină că o reevaluare a dreptului la indemnizația de expatriere ar putea interveni numai în cazul schimbării repartizării funcționarului respectiv, iar nu în cazul dobândirii unei noi cetățenii.

40 În această privință, reclamantul susține, în primul rând, că dobândirea unei noi cetățenii în cursul carierei nu poate justifica o revizuire a dreptului la indemnizația de expatriere, pentru că expresia „care nu are și nu a avut niciodată” cetățenia țării de repartizare, care figurează la articolul 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut, se referă numai la situația funcționarului la momentul începerii activității sale, care corespunde momentului la care este adoptată decizia cu privire la această indemnizație.

41 Cu toate acestea, condiția potrivit căreia indemnizația de expatriere este acordată funcționarului care „nu are […] cetățenia” țării de repartizare este formulată la indicativ prezent. Astfel, ținând seama de caracterul repetitiv al plății acestei indemnizații, acest mod de redactare nu exclude necesitatea ca funcționarul respectiv să continue să îndeplinească de-a lungul întregii sale cariere condiția de a nu avea cetățenia țării de repartizare pentru a o păstra în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 iunie 2013, Achab/CESE, F-21/12, EU:F:2013:95, punctul 28).

42 Reclamantul contestă relevanța acestei hotărâri pentru motivul că, spre deosebire de el însuși, domnul Achab, resortisant al unei țări terțe, nu avea cetățenia unui stat membru la momentul recrutării sale și beneficiase în această privință de o derogare pentru a putea fi angajat. Faptul că domnul Achab nu avea cetățenia unui stat membru este însă lipsit de relevanță din perspectiva articolului 4 din anexa VII la statut, care se întemeiază pe cetățenia țării de repartizare, iar nu pe cea a țării de origine. În plus, atât în cazul domnului Achab, cât și al reclamantului, ceea ce a justificat încetarea plății indemnizației de expatriere care le-a fost acordată în temeiul alineatului (1) litera (a) al acestui articol este chiar dobândirea acestei a doua cetățenii în cursul carierei.

43 Pe de altă parte, împrejurarea că articolul 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut condiționează de asemenea acordarea indemnizației de expatriere de faptul că funcționarul „nu a avut niciodată cetățenia" țării de repartizare nu se opune nici interpretării potrivit căreia dobândirea cetățeniei respective în cursul carierei determină pierderea dreptului la această indemnizație în temeiul dispoziției menționate.

44 În plus, articolul 4 alineatul (1) din anexa VII la statut își are originea în articolul 4 alineatul (1) din anexa VII la Regulamentul nr. 31 (CEE), 11 (CECO) al Consiliilor din 18 decembrie 1961 de stabilire a Statutului funcționarilor Comunității Economice Europene și Comunității Europene a Energiei Atomice (JO 1962, 45, p. 1387), în versiunea sa inițială. Or, dintr-o notă de informare a Consiliului din 11 decembrie 1959 (a se vedea punctul 21 de mai sus) reiese că, în cadrul lucrărilor pregătitoare care au condus la adoptarea acestei dispoziții, legiuitorul a examinat mai multe criterii de acordare a indemnizației de expatriere, însă l-a reținut pe cel al cetățeniei pentru caracterul său „mai precis și mai simplu de aplicat" decât altele, fiind totodată conștient că acest criteriu „nu elimin[a] toate dificultățile ([în special] în cazul dublei naționalități)".

45 Din ceea ce precedă rezultă că legiuitorul nu a intenționat să reglementeze toate ipotezele care se pot prezenta, ci a ales să privilegieze o formulare care simplifică în marea majoritate a cazurilor adoptarea deciziilor referitoare la dreptul la o indemnizație de expatriere. Conform jurisprudenței amintite la punctul 35 de mai sus, numai o redactare diferită a articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut ar fi putut să excludă orice reexaminare în cursul carierei a dreptului la această indemnizație ca urmare a dobândirii unei noi cetățenii.

46 Reclamantul susține, în al doilea rând, că dobândirea cetățeniei țării de repartizare după angajarea în muncă este numai o modalitate printre altele de a stabili legături cu această țară și de a se integra. Or, potrivit jurisprudenței, articolul 4 alineatul (1) din anexa VII la statut nu ar permite AIPN să suprime indemnizația de expatriere pentru motivul că cheltuielile și dezavantajele care rezultă din începerea activității sunt compensate în suficientă măsură la un moment al carierei sau că funcționarul este deja integrat în suficientă măsură în această țară.

47 În această privință trebuie subliniat că din nota de informare a Consiliului din 11 decembrie 1959 (a se vedea punctul 21 de mai sus) reiese că indemnizația de expatriere a fost concepută ca o indemnizație „atribuită cu titlu de compensație pentru cheltuielile materiale și inconvenientele de ordin moral ce rezultă din aceea că agentul se află departe de locul său de origine" și că „agenții păstrează în general relații familiale […] cu regiunea de origine". Or, după cum susțin atât reclamantul, cât și Comisia, este posibil ca aceste inconveniente și cheltuieli să dureze de-a lungul întregii cariere și chiar să se agraveze în cursul acesteia, în pofida integrării în țara de repartizare.

48 Astfel, s-a statuat că obiectivul indemnizației de expatriere constă în compensarea cheltuielilor și a dezavantajelor specifice care rezultă din angajarea în cadrul Uniunii (Hotărârea din 13 iulie 2018, Quadri di Cardano/Comisia, T-273/17, EU:T:2018:480, punctul 44, și Hotărârea din 28 februarie 2019, Pozza/Parlamentul European, T-216/18, nepublicată, EU:T:2019:118, punctul 24) pentru funcționarii care, pentru a-și putea exercita în permanență funcțiile și a respecta articolul 20 din statut, sunt obligați să își schimbe reședința din statul de domiciliu în statul de repartizare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 mai 2007, F/Comisia, T-324/04, EU:T:2007:140, punctul 47).

49 Astfel concepută, după cum a observat Consiliul, indemnizația de expatriere permite recrutarea pe o bază geografică cât mai largă posibil dintre resortisanții statelor membre ale Uniunii, conform articolului 27 primul paragraf din statut, și prin aceasta favorizează un echilibru geografic în cadrul funcției publice europene, ceea ce de altfel este o cerință care decurge din spiritul Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 martie 1964, Lasalle/Parlamentul European, 15/63, EU:C:1964:9, p. 73).

50 Din această perspectivă, legiuitorul nu a făcut decât să prevadă că integrarea unui funcționar în statul locului de repartizare se opunea plății indemnizației de expatriere atunci când rezulta din faptul că „în mod obișnuit, nu a locuit și nu și-a exercitat [o] activitate[…] profesională principală, în perioada de cinci ani care expiră cu șase luni înainte de începerea activității sale pe teritoriul european al statului respectiv în cursul celor cinci ani imediat premergători angajării sale în muncă”. Cu alte cuvinte, aducând aceste precizări, legiuitorul a exclus posibilitatea ca o integrare care rezultă din faptul că de-a lungul carierei sale funcționarul respectiv și-a stabilit reședința obișnuită în țara de afectare și lucrează acolo să se poată opune acestei plăți.

51 În schimb, după cum s-a arătat la punctele 41-45 de mai sus, legiuitorul nu a exclus, prin alegerea formulării articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut, ca forma specială de integrare care este dobândirea cetățeniei țării de repartizare ulterior începerii activității să constituie o schimbare substanțială a situației, susceptibilă să conducă la pierderea indemnizației de expatriere. Prin această alegere, legiuitorul a rămas în cadrul puterii de apreciere largi de care dispune pentru a stabili condițiile de încadrare în muncă a funcționarilor Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 decembrie 2008, Centeno Mediavilla și alții/Comisia, C-443/07 P, EU:C:2008:767, punctul 91, și Hotărârea din 4 martie 2010, Angé Serrano și alții/Parlamentul European, C-496/08 P, EU:C:2010:116, punctul 86), inclusiv în materie de remunerație (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 decembrie 2018, Carpenito/Consiliul, T-543/16 și T-544/16, nepublicată, EU:T:2018:955, punctul 60).

52 În aceste condiții, PMO nu a încălcat articolul 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut atunci când a considerat că dobândirea cetățeniei țării de repartizare în cursul carierei trebuia să conducă la o reexaminare a dreptului la indemnizația de expatriere.

53 Primul aspect al primului motiv este, prin urmare, nefondat.

b) Cu privire la al doilea aspect, întemeiat pe faptul că Comisia nu a ținut seama de constrângerea care rezultă dintr-o eventuală retragere a Regatului Unit din Uniune

54 Reclamantul expune că Comisia ar fi trebuit să țină seama de faptul că a fost nevoit să solicite cetățenia belgiană întrucât la acea vreme i se părea a fi singura soluție pentru a-și păstra locul de muncă în eventualitatea unei retrageri a Regatului Unit din Uniune. Astfel, colegiul comisarilor nu ar fi furnizat anterior datei de 28 martie 2018 funcționarilor resortisanți ai Regatului Unit nicio garanție că nu aveau să fie demiși din oficiu din funcție atunci când, în cazul în care retragerea avea să devină efectivă, nu ar mai avea cetățenia unui stat membru.

55 Pentru a examina acest aspect al motivului, trebuie amintit, cu titlu introductiv, că rezultă din articolul 49 din statut interpretat în lumina articolului 28 litera (a) din acesta că funcționarul care nu mai îndeplinește condiția de a fi resortisant al unuia dintre statele membre ale Uniunii poate fi demis din oficiu din funcție prin decizie motivată a AIPN, după cum susține în mod întemeiat reclamantul.

56 Trebuie observat de asemenea că părțile nu contestă faptul că funcționarii resortisanți ai Regatului Unit nu primiseră nicio garanție că articolul 49 din statut nu li se va aplica în cazul retragerii acestuia înainte ca reclamantul să fi solicitat să dobândească, și chiar să obțină, cetățenia belgiană, la 27 iunie 2017. După cum arată reclamantul, abia la 28 martie 2018 a decis Comisia că AIPN nu va utiliza puterea sa discreționară în temeiul acestei dispoziții, cu excepția cazului în care acest lucru ar fi justificat în mod corespunzător în cazuri specifice, precum conflictele de interese, sau în temeiul unor obligații internaționale.

57 În sfârșit, este necesar să se sublinieze că simpla notificare de către Regatul Unit a intenției sale de a se retrage din Uniune nu a modificat situația juridică a resortisanților săi (a se vedea prin analogie Hotărârea din 26 noiembrie 2018, Shindler și alții/Consiliul, T-458/17, EU:T:2018:838, punctul 44).

58 În aceste condiții, reclamantul întemeiază pretinsa obligație pe care o avea Comisia de a ține seama de constrângerea căreia el trebuia să îi facă față pe jurisprudența referitoare la articolul 4 alineatul (3) din anexa VII la statut. Răspunzând la o întrebare adresată în ședință, reclamantul a precizat că constrângerea pe care a evocat-o în înscrisurile procedurale ar putea constitui forță majoră, ale cărei condiții ar fi îndeplinite în speță.

59 În ceea ce privește articolul 4 alineatul (3) din anexa VII la statut, trebuie amintit că această dispoziție asimilează funcționarul care a dobândit prin căsătorie, în mod automat și fără posibilitatea de a renunța la aceasta, cetățenia țării de repartizare cu funcționarul care nu are și nu a avut niciodată această cetățenie.

60 Reclamantul nu contestă că această dispoziție, ca atare, este străină cazului de față. El susține însă că aceasta consacră o jurisprudență întemeiată ea însăși pe constatarea că, deși decizia de a se căsători este voluntară, căsătoria are ca efect, în dreptul anumitor state membre, să atribuie din oficiu soției cetățenia soțului, fără ca aceasta să aibă posibilitatea să renunțe la ea. Reclamantul consideră că această situație este comparabilă cu ceea ce a devenit propria situație. Astfel, în opinia lui, deși intenția sa de a continua să lucreze la Comisie după retragerea Regatului Unit rezultă dintr-o alegere personală, dobândirea cetățeniei belgiene, în schimb, i s-ar fi impus.

61 În această privință trebuie amintită jurisprudența la care face aluzie reclamantul și care s-a aflat la originea articolului 4 alineatul (3) din anexa VII la statut. Curtea a statuat în Hotărârea din 20 februarie 1975, Airola/Comisia (21/74, EU:C:1975:24, punctul 12), că ar trebui să se facă abstracție de cetățenia impusă, fără posibilitate de renunțare, unui funcționar de sex feminin ca urmare a căsătoriei sale cu un resortisant al unui alt stat membru pentru motivul că articolul 4 din anexa VII la statut trebuie interpretat astfel încât să se evite orice diferență de tratament nejustificată între funcționarii de ambele sexe care se află în situații comparabile (Hotărârea din 20 februarie 1975, Airola/Comisia, 21/74, EU:C:1975:24, punctele 9-11).

62 În consecință, contrar celor sugerate de reclamant, această jurisprudență era întemeiată nu pe faptul ca atare că cetățenia țării de repartizare i se impunea funcționarului, ci mai curând pe caracterul discriminatoriu al legislației naționale, cu privire la care dreptul Uniunii nu putea lua măsuri.

63 Or, încălcarea principiului general al egalității și nediscriminării, care stă la baza jurisprudenței inaugurate prin Hotărârea din 20 februarie 1975, Airola/Comisia (21/74, EU:C:1975:24), și a articolului 4 alineatul (3) din anexa VII la statut face obiectul celor de al doilea, al treilea și al patrulea motiv, care vor fi examinate în continuare.

64 În ceea ce privește forța majoră, și presupunând că argumentul care este întemeiat pe aceasta ar fi admisibil ca dezvoltare a constrângerii evocate în înscrisurile procedurale, rezultă dintr-o jurisprudență constantă, stabilită în diferite domenii ale dreptului Uniunii, că aceasta se caracterizează prin două elemente: în primul rând, prin existența unor împrejurări străine persoanei în cauză, neobișnuite și imprevizibile (Hotărârea din 18 decembrie 2007, Société Pipeline Méditerranée et Rhône, C-314/06, EU:C:2007:817, punctul 23, Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas, C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 53, și Ordonanța din 28 mai 2013, Honnefelder/Comisia, T-130/13 P, EU:T:2013:276, punctul 19) și, în al doilea rând, prin faptul că, deși împrejurările sus-menționate nu se limitează la cazurile în care executarea unei obligații este absolut imposibilă, ele trebuie totuși să fie de așa natură încât această executare ar reprezenta un sacrificiu excesiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 decembrie 1970, Internationale Handelsgesellschaft, 11/70, EU:C:1970:114, punctul 23, Hotărârea din 15 decembrie 1994, Bayer/Comisia, C-195/91 P, EU:C:1994:412, punctul 32, și Hotărârea din 19 iunie 2019, RF/Comisia, C-660/17 P, EU:C:2019:509, punctul 37).

65 Reiese însă de asemenea din jurisprudența constantă că noțiunea de forță majoră nu are în mod obligatoriu un conținut identic în diversele domenii de aplicare ale dreptului Uniunii, semnificația acesteia trebuind determinată în funcție de cadrul legal în care urmează să își producă efectele (a se vedea Hotărârea din 25 ianuarie 2017, Vilkas, C-640/15, EU:C:2017:39, punctul 54 și jurisprudența citată).

66 În cazul de față și având în vedere contextul cauzei, este necesar să se considere că, prin argumentația sa, reclamantul afirmă că retragerea Regatului Unit din Uniune, care îl confrunta cu riscul unei demiteri din oficiu, constituia un caz de forță majoră care dispensa PMO de obligația de a-i reexamina situația din perspectiva cetățeniei belgiene pe care o obținuse.

67 Or, chiar dacă intenția Regatului Unit de a se retrage din Uniune era o împrejurare străină persoanei reclamantului, neobișnuită și imprevizibilă, elementele furnizate de reclamant nu permit să se stabilească faptul că examinarea situației sale în împrejurările cauzei ar fi fost excesivă din perspectiva consecințelor acesteia.

68 Reclamantul afirmă, desigur, că, având în vedere intenția Regatului Unit de a se retrage din Uniune și consecințele eventuale ale acestei retrageri pentru funcționarii resortisanți ai Regatului Unit, Comisia însăși i-ar fi încurajat să solicite cetățenia belgiană. În această privință, el prezintă un e-mail pe care președintele Comisiei l-ar fi adresat acestora încă de la 24 iunie 2016. Se impune însă constatarea că în e-mailul respectiv acesta se limita să îi asigure că „nu [li] se va închide ușa”, că va acționa împreună cu președinții celorlalte instituții pentru ca toți să poată beneficia în continuare de experiența lor și că „[s]tatutul va fi interpretat și aplicat într-un spirit european”. Nu reiese că Comisia ar fi incitat persoanele interesate să dobândească cetățenia locului lor de repartizare. Reclamantul prezintă de asemenea un articol de presă din data de 3 mai 2018 care relatează o luare de poziție a aceluiași președinte al Comisiei, precum și procesul-verbal al unei reuniuni informale din data de 29 ianuarie a anului anterior între personal și vicepreședintele Comisiei însărcinat printre altele cu resursele umane. Această reuniune și această luare de poziție sunt însă ulterioare datei la care reclamantul a dobândit cetățenia belgiană și, așadar, nici ele nu îl puteau să determina să efectueze acest demers.

69 În definitiv, nu rezultă că pierderea indemnizației de expatriere a constituit o cheltuială excesivă având în vedere garanția deplină pe care o obținea reclamantul că, prin dobândirea cetățeniei belgiene, își păstra locul de muncă în cazul retragerii Regatului Unit.

70 De altfel, deși Curtea a decis că ieșirea unui stat membru din Uniune este de natură să afecteze considerabil drepturile tuturor cetățenilor Uniunii (Hotărârea din 10 decembrie 2018, Wightman și alții, C-621/18, EU:C:2018:999, punctul 64), nu a sugerat totuși că aceasta ar avea o oarecare obligație de a-i neutraliza efectele.

71 Prin urmare, ipoteza forței majore trebuie să fie înlăturată în cazul de față, fără a fi necesar să se examineze dacă, în pofida lipsei unei trimiteri explicite la aceasta la articolul 4 din anexa VII la statut, aceasta putea totuși să fie invocată în lumina economiei și a obiectivelor acestei dispoziții.

72 Având în vedere tot ceea ce precedă, și în lipsa unei constrângeri susceptibile să fie luată în considerare din punct de vedere legal, nu este necesară pronunțarea asupra argumentului reclamantului întemeiat pe Hotărârea din 26 iunie 2013, Achab/CESE (F-21/12, EU:F:2013:95), și pe distincția necesară între cazul de față, caracterizat printr-o situație de constrângere, și cauza în care s-a pronunțat hotărârea menționată, în care persoana interesată și-ar fi putut continua cariera chiar și fără a obține cetățenia belgiană.

73 În consecință, al doilea aspect al motivului este nefondat, iar acesta din urmă trebuie respins în ansamblu.

2. Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului egalității și nediscriminării în măsura în care dreptul reclamantului la o indemnizație de expatriere a fost reexaminat din perspectiva condițiilor prevăzute la articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut

74 După cum s-a arătat la punctul 30 de mai sus, în cadrul celui de al doilea motiv din cererea introductivă, reclamantul susține că principiul egalității și nediscriminării se opunea reexaminării de către Comisie a situației sale în lumina articolului 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut.

75 În vederea examinării acestui motiv este necesar să se amintească de la bun început că, în esență, potrivit articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut, dreptul la indemnizația de expatriere pe care îl au funcționarii care nu au cetățenia țării de repartizare depinde de locul reședinței lor obișnuite în cursul celor cinci ani imediat premergători angajării lor în muncă, în timp ce, în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (b) din aceeași anexă, pentru funcționarii care au această cetățenie, dreptul respectiv este apreciat din perspectiva locului reședinței lor obișnuite de-a lungul unei perioade de 10 ani.

76 În plus, potrivit unei jurisprudențe constante, pentru funcționarii care nu sunt resortisanți ai țării de repartizare, beneficiul indemnizației de expatriere se refuză numai în cazul în care aceștia au locuit acolo întreaga perioadă de referință de cinci ani, în timp ce, pentru funcționarii care au cetățenia acestei țări, împrejurarea că și-au menținut sau și-au stabilit acolo reședința obișnuită, chiar dacă numai pentru o perioadă foarte scurtă în perioada de referință de zece ani, este suficientă pentru a conduce la refuzul acordării sau la pierderea acestei indemnizații (Hotărârea din 27 februarie 2015, CESE/Achab, T-430/13 P, EU:T:2015:122, punctul 54, și Hotărârea din 13 iulie 2018, Quadri di Cardano/Comisia T-273/17, EU:T:2018:480, punctul 47).

77 Este necesar să se amintească, în sfârșit, că, după ce i-a recunoscut reclamantului dreptul la indemnizația de expatriere la angajarea sa în muncă, pe baza articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut, PMO i-a retras acest drept în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (b) din aceeași anexă pentru că pe viitor trebuia să fie privit ca un funcționar „care are […] cetățenia” țării de repartizare.

78 În lumina acestor premise trebuie analizate cele două aspecte ale celui de al doilea motiv din cererea introductivă.

a) Cu privire la primul aspect, întemeiat pe o încălcare a principiului egalității de tratament și nediscriminării în raport cu funcționarii cu cetățenie belgiană și cu funcționarii care și-au deplasat principalul centru de interese

79 Reclamantul susține că, prin faptul că i-a aplicat articolul 4 alineatul (1) litera (b) de din anexa VII la statut, Comisia a tratat în același mod două categorii diferite de persoane, și anume, pe de o parte, persoanele care aveau cetățenia belgiană sau, într-un mod mai general, pe cea a statului de repartizare la momentul angajării, care locuiseră acolo în perioada de referință de zece ani vizată de această dispoziție și care au fost recrutați fără să se fi aflat într-o situație de expatriere și, pe de altă parte, persoanele care, ca și el, nu aveau la momentul angajării în muncă cetățenia respectivă și care nu puteau deci, spre deosebire de prima categorie de persoane, să fie prezumate ca având legături strânse cu statul de repartizare. Reclamantul pretinde de asemenea că, dimpotrivă, a fost tratat în mod diferit de alți funcționari care, ca și el, și-au părăsit principalul centru de interese pentru a intra în serviciul instituțiilor și care, cu toate acestea, au păstrat beneficiul indemnizației de expatriere.

80 Trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, principiul egalității de tratament interzice ca situațiile comparabile să fie tratate în mod diferit, iar situațiile diferite să fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care astfel de tratamente, diferite sau egale, după caz, sunt justificate în mod obiectiv (a se vedea Hotărârea din 22 septembrie 2017, Wanègue/Comitetul Regiunilor, T-682/15 P, nepublicată,

EU:T:2017:644, punctul 64 și jurisprudența citată). În această privință trebuie să se țină seama atât de situațiile de drept, cât și de cele de fapt (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 iunie 2013, Achab/CESE, F-21/12, EU:F:2013:95, punctul 39).

81 Apoi, se admite că, în măsura în care stabilirea condițiilor pentru acordarea beneficiului indemnizației de expatriere intră sub incidența exercitării de către instituții a unei puteri discreționare, principiul egalității de tratament poate fi încălcat numai în cazul în care articolul 4 alineatul (1) din anexa VII la statut ar implica o diferențiere arbitrară sau vădit inadecvată în raport cu obiectivul său (a se vedea Hotărârea din 13 decembrie 2004, E/Comisia, T-251/02, EU:T:2004:357, punctul 124 și jurisprudența citată).

82 În speță trebuie subliniat de asemenea că cetățenia, pe care se întemeiază articolul 4 alineatul (1) din anexa VII la statut, permite să se prezume existența unor legături multiple și strânse între persoana care este titulara acesteia și țara sa de cetățenie (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2007, B/Comisia, F-7/06, EU:F:2007:129, punctul 39, și Hotărârea din 5 decembrie 2012, Bourtembourg/Comisia, F-6/12, EU:F:2012:175, punctul 26).

83 Astfel, și în mod general, ținând seama de această semnificație a cetățeniei, de obiectivul indemnizației de expatriere (a se vedea punctul 48 de mai sus) și de puterea de apreciere discreționară de care dispune legiuitorul Uniunii (a se vedea punctul 81 de mai sus), acesta din urmă putea să prezume în mod legitim că membrii personalului care dețin sau au deținut cetățenia țării de repartizare nu suportă cheltuielile și dezavantajele pe care indemnizația de expatriere urmărește să le compenseze, în cel mai rău caz, nu la același nivel de intensitate precum membrii personalului care nu o dețin. Prin urmare, legiuitorul Uniunii putea să stabilească fără a realiza o diferențiere arbitrară sau vădit inadecvată o distincție între funcționari potrivit criteriul cetățeniei lor prezente sau trecute. Pentru aceleași motive, legiuitorul a subordonat, de asemenea în mod justificat, acordarea indemnizației de expatriere funcționarilor care au sau au avut cetățenia țării de repartizare unor condiții stricte, în special celei de a fi locuit în mod obișnuit în afara țării de repartizare în perioada de referință de zece ani (a se vedea prin analogie Hotărârea din 4 decembrie 2008, Blais/BCE, F-6/08, EU:F:2008:160, punctul 102).

84 Reclamantul subliniază totodată particularitatea situației sale. El arată că nu a avut cetățenia belgiană în perioada de referință de zece ani prevăzută la articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut și chiar că principalul său centru de interese se afla la acea vreme la Troon, în Regatul Unit, după cum a constatat Comisia la momentul angajării sale în muncă. Reclamantul consideră, în consecință, că prezumția care stă la baza acestei dispoziții, potrivit căreia ar fi întreținut în această perioadă legături multiple și strânse cu Belgia, țara sa de repartizare, era lipsită de temei în cazul său.

85 După cum susține reclamantul, modul în care i s-a aplicat în decizia atacată articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut se bazează pe o ficțiune, întrucât a fost tratat ca și când ar fi avut cetățenia belgiană înainte de începerea activității, în anul 2001, deși a obținut-o abia cu 17 ani mai târziu. Comisia nu contestă acest aspect, dar pretinde că, în decizia atacată, combinația dintre cele două elemente, respectiv cetățenia țării de repartizare după angajarea în muncă și prezența reclamantului pe teritoriul acesteia înainte de recrutarea sa, constituia o abordare rezonabilă a situației din perspectiva redactării articolului 4 alineatul (1) din anexa VII la statut, care, amintim, nu consacră o dispoziție specifică pentru reglementarea chestiunii dobândirii unei noi cetățenii în cursul carierei (a se vedea punctele 41, 44 și 51 de mai sus).

86 În acest context trebuie amintit că, spre deosebire de rambursarea cheltuielilor de mutare și de plata indemnizației de instalare, indemnizația de expatriere are vocația de a fi plătită pe întreaga durată a activității. În consecință, respectarea principiului egalității și nediscriminării se impune nu numai la momentul angajării în muncă, ci și de-a lungul timpului, cu ocazia reexaminării dreptului la aceasta având în vedere o schimbare a împrejurărilor.

87 Or, a nu îi aplica reclamantului articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut din momentul la care a devenit belgian ar echivala cu a fi tratat mai avantajos decât belgienii nativi angajați în muncă într-o instituție din Belgia care au trebuit să îndeplinească condițiile stricte impuse de această dispoziție pentru a beneficia de indemnizația de expatriere de-a lungul întregii lor cariere. Repunerea în discuție a dreptului reclamantului la indemnizația de expatriere în anul 2018, după ce a dobândit cetățenia belgiană, permite ca acesta să fie tratat în același mod ca belgienii care, ca urmare a legăturilor acestora cu Belgia, sunt privați de beneficiul indemnizației respective.

88 În plus, lipsa aplicării articolului 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut reclamantului l-ar distinge și de resortisanții belgieni care au întrerupt o lungă perioadă orice legătură cu Belgia, dar care au locuit acolo, ca și acesta, în perioada de referință de zece ani înainte de a intra în serviciul Uniunii și de a fi repartizați în această țară. Astfel, unor asemenea resortisanți li se refuză indemnizația de expatriere în aplicarea articolului 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 iulie 2018, Quadri di Cardano/Comisia, T-273/17, EU:T:2018:480, punctele 28, 46 și 47).

89 Mai mult, a nu aplica articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut reclamantului, care a devenit belgian în cursul carierei, ar însemna totodată a-l trata mai avantajos decât pe un belgian nativ care a renunțat la cetățenia belgiană în favoarea unei alte cetățenii, cu titlu de exemplu, în favoarea celei a Regatului Unit, precum reclamantul, dar care a locuit în Belgia câtva timp înainte de a fi încadrat în muncă de către o instituție.

90 În sfârșit, un funcționar care, precum reclamantul, dobândește cetățenia țării de repartizare în cursul carierei nu se mai află în aceeași situație cu funcționarii care nu și-au exprimat intenția de a-și oficializa legăturile cu această țară prin obținerea cetățeniei acesteia. În orice caz, dobândirea acestei cetățenii creează legături politice mai strânse cu țara respectivă decât cele care, prin comparație, sunt recunoscute de articolul 22 TFUE resortisanților altor state membre.

91 În plus, după cum a recunoscut în ședință Comisia și astfel cum evidențiază nota de informare a Consiliului din 11 decembrie 1959, deja citată (a se vedea punctul 21 de mai sus), articolul 4 alineatul (1) din anexa VII la statut este rezultatul unui compromis între diferite opțiuni. Acest articol nu are ca obiect să reglementeze în mod explicit toate situațiile și dificultățile care pot apărea, ci să furnizeze criterii simple și obiective, aplicabile cu ușurință în marea majoritate a cazurilor (a se vedea punctul 45 de mai sus).

92 În prezența unui asemenea *quod plerumque fit*, trebuie amintit că, chiar dacă rezultă în mod necesar, în situații marginale, inconveniente cazuale ale instituirii unei reglementări generale și abstracte, nu se poate reproșa legiuitorului că a recurs la o împărțire în categorii, din moment ce, întemeiată pe elemente obiective, aceasta nu este discriminatorie în esență în lumina obiectivului pe care îl urmărește (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 ianuarie 1981, Vutera/Comisia, 1322/79, EU:C:1981:6, punctul 9, și Hotărârea din 15 aprilie 2010, Gualtieri/Comisia, C-485/08 P, EU:C:2010:188, punctul 81).

93 Reclamantul consideră însă că situația sa evidențiază o problemă sistemică de interpretare a articolului 4 alineatul (1) din anexa VII la statut susceptibilă să afecteze o categorie largă de funcționari.

94 Cu toate acestea, dintr-un articol de presă la care se referă reclamantul reiese că Comisia avea un efectiv de 32 847 de persoane la momentul faptelor. În plus, potrivit informațiilor furnizate de aceasta la solicitarea Tribunalului (a se vedea punctul 20 de mai sus), 98 de membri ai personalului său care erau resortisanți ai Regatului Unit la angajarea lor în muncă și care lucrau la Bruxelles au dobândit cetățenia belgiană după referendumul privind retragerea din Uniune. Tot potrivit cifrelor furnizate de Comisie, dintre aceștia, 40 de funcționari au păstrat indemnizația de expatriere, 23 au pierdut-o, iar altor 35 li s-a retras indemnizația de reședință în afara țării de origine la care avuseseră anterior dreptul în temeiul articolului 4 alineatul (2) din anexa VII la statut. În sfârșit, potrivit articolului de

presă la care se referă reclamantul, la Comisie mai lucrau încă, în total, în diversele locuri de repartizare, 700 de resortisanți ai Regatului Unit după retragerea acestuia. În ceea ce privește Consiliul, potrivit cifrelor pe care acesta le-a comunicat Tribunalului, numărul funcționarilor și agenților resortisanți exclusiv ai Regatului Unit era de 80 la momentul referendumului sus-menționat și de 30 la data retragerii efective a Regatului Unit din Uniune, diferența rezultând din plecări sau din dobândirea unei alte cetățenii. În special, 14 funcționari sau agenți resortisanți ai Regatului Unit au declarat că au dobândit cetățenia belgiană în această perioadă. În urma reexaminării situației acestora consecutiv acestei dobândiri, 3 dintre ei au pierdut indemnizația de expatriere, iar 7, indemnizația de reședință în afara țării de origine.

95 Reiese în plus din informațiile solicitate Parlamentului, Curții de Justiție a Uniunii Europene și Curții de Conturi (a se vedea punctul 19 de mai sus) că, la Curtea de Justiție a Uniunii Europene, 52 de funcționari și agenți care au obținut cetățenia luxemburgheză în cursul carierei continuă să beneficieze de indemnizația de expatriere în aplicarea articolului 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut și că, la Curtea de Conturi, dintre 23 de resortisanți ai Regatului Unit din cadrul personalului care beneficiau de această indemnizație și care au dobândit cetățenia luxemburgheză, 20 au păstrat-o în aplicarea aceleiași dispoziții, iar 3 au pierdut-o, întrucât locuiseră în Luxemburg în cei zece ani care au precedat angajarea lor în muncă.

96 Rezultă astfel din ansamblul acestor cifre că situația cu care reclamantul afirmă că se confruntă nu evidențiază o problemă sistemică și că, după cum arată Consiliul, legiuitorul nu a acționat în mod nelegal atunci când a recurs la criteriul cetățeniei în vederea împărțirii în categorii a circa 50 000 de funcționari și agenți ai Uniunii pentru a defini în ce cazuri au dreptul aceștia la indemnizația de expatriere.

97 În consecință, nu se poate considera că PMO a încălcat principiul egalității și nediscriminării atunci când a interpretat articolul 4 alineatul (1) din anexa VII la statut, mai întâi în sensul că autoriza o reexaminare a situației reclamantului după ce a obținut cetățenia belgiană, apoi că această reexaminare trebuia efectuată din perspectiva alineatului (1) litera (b) din această dispoziție și, în sfârșit, că era necesară în acest scop raportarea la perioada de referință de zece ani care a precedat angajarea sa în muncă.

98 Această concluzie nu este infirmată de argumentul reclamantului potrivit căruia faptul că a fost tratat ca și când ar fi fost un belgian care a locuit în Belgia în perioada de referință de zece ani ar fi determinat Comisia să neglijeze faptul că, înainte de a dobândi această cetățenie în cursul carierei, își exercitase în prealabil dreptul la liberă circulație în vederea recrutării de către instituții. Reclamantul susține în această privință că, în Hotărârea din 14 noiembrie 2017, Lounes (C-165/16, EU:C:2017:862, punctul 49), Curtea a considerat că situația unui resortisant al unui stat membru care și-a exercitat de fapt libertatea de circulație, deplasându-se și având reședința legală pe teritoriul unui alt stat membru, nu poate fi asimilată unei situații pur interne numai pentru faptul că acest resortisant a dobândit pe durata șederii sale cetățenia statului membru gazdă, în plus față de cetățenia sa de origine.

99 Trebuie să se constate însă că în această hotărâre problema era aceea dacă o resortisantă a unui stat membru care și-a exercitat dreptul la liberă circulație și ședere într-un alt stat membru se mai putea prevala de drepturile de liberă circulație și de ședere, prevăzute la articolul 21 alineatul (1) TFUE, în acest alt stat, în pofida faptului că dobândise cetățenia acestuia și aceea dacă ea se putea prevala totodată de dreptul de a duce o viață de familie normală în statul membru gazdă, beneficiind de prezența alături de ea, pe teritoriul statului membru respectiv, a membrilor familiei sale, respectiv a soțului său, resortisant al unui stat terț în situație de ședere ilegală (Hotărârea din 14 noiembrie 2017, Lounes, C-165/16, EU:C:2017:862, punctele 51 și 52).

100 Or, în speță, reclamantul nu stabilește că decizia atacată i-ar afecta drepturile pe care acesta le are în temeiul articolului 21 alineatul (1) TFUE în Belgia. Dimpotrivă, răspunzând la întrebările care i-au fost adresate în ședință, reclamantul a arătat că soția sa avea de fapt cetățenie franceză și că familia lui

locuia în Franța, iar nu pe teritoriul belgian. În plus, decizia atacată nu se bazează pe o asimilare a situației reclamantului unei situații pur interne. Ea se întemeiază numai pe faptul că, în perioada de referință de zece ani, acesta, în cadrul exercitării dreptului său de liberă circulație și ședere pe teritoriul altor state membre, a locuit în mod obișnuit, în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut, în țara de repartizare a cărei cetățenie a dobândit-o *a posteriori*.

101 Având în vedere ceea ce precedă, primul aspect al celui de al doilea motiv este nefondat.

b) Cu privire la al doilea aspect, întemeiat pe încălcarea principiului egalității de tratament și nediscriminării în detrimentul funcționarilor resortisanți ai Regatului Unit

102 Reclamantul arată că, în împrejurările cauzei, interpretarea articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut care stă la baza deciziei atacate este discriminatorie în măsura în care îi afectează în fapt pe funcționarii resortisanți ai Regatului Unit mai mult decât pe toți ceilalți. În perspectiva retragerii Regatului Unit din Uniune, aceștia ar fi fost astfel singurii care să fie nevoiți să dobândească o nouă cetățenie pentru a nu își pierde locul de muncă. Potrivit reclamantului, această discriminare nu se justifică având în vedere obiectivul indemnizației de expatriere.

103 Comisia subliniază însă, în mod întemeiat, că dobândirea unei a doua cetățenii nu este o situație care privește exclusiv resortisanții Regatului Unit și că reexaminarea în acest caz a situației administrative a membrilor personalului este valabilă pentru toți.

104 Astfel, în buletinul său de informare nr. 18 din luna februarie 2016, respectiv înainte de referendumul privind retragerea Regatului Unit din Uniune, care a avut loc la data de 23 iunie a anului următor, Comisia atrăsese atenția întregului său personal asupra faptului că dobândirea cetățeniei țării de repartizare în cursul carierei putea avea impact asupra dreptului la indemnizația de expatriere și necesita o nouă evaluare.

105 În plus, Comisia adoptase deja acest punct de vedere în comunicarea administrativă nr. 317 din 14 aprilie 1981 privind indemnizația de reședință în afara țării de origine și indemnizația de expatriere, difuzată deci *in tempore non suspecto*, în afara oricărei perspective de retragere a Regatului Unit.

106 Pe de altă parte, având în vedere punctele 64-70 de mai sus, nu rezultă că consecințele dobândirii cetățeniei țării de repartizare de către funcționarii resortisanți ai Regatului Unit erau de asemenea natură încă ar fi trebuit să determine Comisia să se abțină de la reexaminarea situației reclamantului în ceea ce privește dreptul său la indemnizația de expatriere.

107 Așadar, al doilea aspect al celui de al doilea motiv este nefondat.

108 În consecință, al doilea motiv trebuie respins în totalitate.

3. Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe principiul egalității și nediscriminării în măsura în care decizia atacată a interpretat articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut cu încălcarea acestui principiu

109 După cum s-a expus la punctul 31 de mai sus, în cadrul celui de al treilea motiv, reclamantul arată că, presupunând chiar că era justificată reexaminarea de către Comisie a dreptului său la indemnizația de expatriere pe baza articolului 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut, aceasta nu a interpretat corect din perspectiva principiului nediscriminării condiția conform căreia, pentru a beneficia de acest drept, funcționarul în cauză trebuie să fi „locuit în mod obișnuit în afara teritoriului european” al statului de repartizare.

110 Potrivit reclamantului, pentru a fi conformă principiului nediscriminării, această condiție ar fi trebuit să fie interpretată ținând seama de faptul că articolul 4 alineatul (1) din anexa VII la statut are la bază prezumția că funcționarul care are cetățenia unui stat membru are legături multiple și strânse cu acest stat. Dimpotrivă, susține el, nu se poate prezuma că funcționarul care nu avea cetățenia țării de repartizare în perioada de referință de zece ani avea la acel moment asemenea legături cu țara respectivă. Prin urmare, reclamantul sugerează că, în cazul unui funcționar care dobândește cetățenia țării de repartizare în cursul carierei, noțiunea de reședință obișnuită care figurează la articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut nu trebuia să fie interpretată strict, cum este în cazul unui funcționar care avea deja această cetățenie înainte de începerea activității. Aceasta ar trebui să fie interpretată mai curând ca în cadrul articolului 4 alineatul (1) litera (a) din aceeași anexă, în privința unui funcționar care nu avea această cetățenie. Astfel, un funcționar care a dobândit cetățenia țării de repartizare după angajarea sa în muncă nu ar trebui să piardă indemnizația de expatriere decât în cazul în care ar fi locuit în mod obișnuit, timp de cinci ani sau mai mult, în perioada de referință de zece ani prevăzută la articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut. Reclamantul susține că, dacă ar fi fost urmată această interpretare, Comisia ar fi trebuit să constate că el a locuit în mod obișnuit în afara locului de repartizare în această perioadă și ar fi trebuit să îi mențină dreptul la indemnizația de expatriere.

111 Trebuie amintit însă că recurgerea la interpretare este posibilă numai dacă este compatibilă cu textul dispoziției în cauză și dacă nici chiar principiul interpretării conforme cu o normă cu forță obligatorie mai mare nu poate servi drept bază pentru o interpretare *contra legem* (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 septembrie 2019, Rayonna prokuratura Lom, C-467/18, EU:C:2019:765, punctul 61 și jurisprudența citată).

112 Or, în articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut, condiția de a locui „în mod obișnuit”, de care depinde acordarea indemnizației de expatriere, face trimitere la un loc de reședință situat în afara teritoriului european al țării de repartizare, astfel încât, *a contrario* și după cum reiese din jurisprudența citată la punctul 76 de mai sus, pentru funcționarii care dețin cetățenia țării de repartizare, orice perioadă de reședință în această țară, fie și de scurtă durată, este suficientă pentru a determina refuzul acordării sau pierderea beneficiului dreptului la această indemnizație de îndată ce poate fi calificată drept obișnuită. În plus, această dispoziție vizează o perioadă de referință de zece ani, astfel încât aplicarea ei nu poate fi întemeiată pe o perioadă de referință de cinci ani, întrucât nu se încadrează nicidecum în previziunile legiuitorului.

113 În consecință, a interpreta, după cum preconizează reclamantul, articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut în sensul că un funcționar care a dobândit cetățenia țării de repartizare în cursul carierei nu ar trebui să piardă indemnizația sa de expatriere decât dacă a locuit în mod obișnuit timp de cinci ani sau mai mult în perioada de referință de zece ani premergătoare angajării sale în muncă este incompatibil cu redactarea acestei dispoziții și cu domeniul său de aplicare, astfel cum este interpretată în mod constant de jurisprudență.

114 În plus, și după cum s-a constatat la punctul 90 de mai sus, această interpretare ar echivala cu a trata un funcționar care a dobândit cetățenia țării de repartizare în cursul carierei într-un mod comparabil cu cel care nu dobândit niciodată această cetățenie și care astfel nu a oficializat existența unor legături multiple și strânse cu această țară.

115 Interpretarea noțiunii de reședință obișnuită în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut ca vizând în esență o ședere de cinci ani în țara de repartizare, pe care o sugerează reclamantul, trebuie, prin urmare, să fie respinsă.

116 În consecință, reclamantul susține fără succes că nu a întrerupt legăturile cu Regatul Unit, a cărui cetățenie o are de altfel în continuare, și că a solicitat cetățenia belgiană numai pentru a-și păstra locul de muncă, fără a avea intenția de a locui în permanență în Belgia.

117 Astfel, rezultă din raţiunea de a fi a indemnizaţiei de expatriere, amintită la punctele 44 şi 48 de mai sus, că problema nu este aceea dacă reclamantul a întrerupt sau nu orice contact cu ţara primei sale cetăţenii, ci de a determina dacă în perioada de referinţă a avut cu ţara de repartizare a cărei cetăţenie o are în prezent legături suficiente pentru a fi necesar ca indemnizaţia de expatriere să îi fie refuzată în lumina condiţiilor stabilite de articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut. Or, aceasta este situaţia în speţă. Reclamantul a locuit în mod obişnuit în Belgia şi a lucrat acolo cel puţin între 1 martie 1999 şi 31 decembrie 2000. În această privinţă, împrejurarea, presupunând că ar fi dovedită, că ar fi obţinut un loc de muncă numai în perspectiva recrutării de către o instituţie a Uniunii este lipsită de relevanţă. Prezenţa şi prestarea unei munci în viitorul loc de repartizare nu sunt o condiţie pentru recrutare şi nu se poate considera că o facilitează.

118 De altfel, nu se poate deduce nicidecum din articolul 4 din anexa VII la statut că autorii acestuia au avut intenţia de a conferi o importanţă deosebită momentului la care a avut loc transferul reşedinţei în afara statului a cărui cetăţenie o are sau a avut-o persoana în cauză sau motivelor care au stat la baza unui astfel de transfer (Hotărârea din 25 septembrie 2014, Grazyte/Comisia, T-86/13 P, EU:T:2014:815, punctele 58 şi 78).

119 În plus, evaluarea comparativă a calităţii de resortisant al Regatului Unit şi de resortisant belgian pe care reclamantul pretinde că o realizează şi, după cum sugerează, recunoaşterea faptului că această primă cetăţenie ar fi preponderentă pentru el ar echivala cu aplicarea teoriei cetăţeniei efective, pe care Curtea a înlăturat-o în mod expres în Hotărârea din 14 decembrie 1979, Deverd/Comisia (257/78, EU:C:1979:294, punctul 14).

120 În sfârşit, rezultă din respingerea interpretării noţiunii de reşedinţă obişnuită preconizată de reclamant că acesta susţine fără succes că Comisia nu a respectat principiul protecţiei încrederii legitime atunci când a considerat în decizia atacată, pe de o parte, că reclamantul făcea parte într-atât din societatea belgiană la momentul recrutării sale încât trebuia să facă dovada că nu a locuit în Belgia în cei zece ani premergători angajării sale în muncă, în condiţiile în care a apreciat, pe de altă parte, că nu era integrat în aceasta atunci când i-a recunoscut dreptul la indemnizaţia de expatriere la momentul recrutării sale.

121 Astfel, întrucât criteriul care constă în a locui „în mod obişnuit” este mai puţin riguros în cadrul articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut decât în cel al articolului 4 alineatul (1) litera (b) din aceeaşi anexă, PMO putea decide, fără a contrazice sau încălca principiul protecţiei încrederii legitime, în sensul acordării indemnizaţiei de expatriere pe baza acestei prime dispoziţii la angajarea în muncă a reclamantului şi în sensul retragerii acestei indemnizaţii pe baza celei de a doua la momentul reexaminării situaţiei sale, după ce a dobândit cetăţenia belgiană. De altfel, reclamantul poate cu atât mai puţin să se prevaleze de acest principiu, cu cât funcţionarii Comisiei au fost informaţi în mod expres în legătură cu consecinţele la care se expuneau prin dobândirea cetăţeniei ţării de repartizare (a se vedea punctele 104 şi 105 de mai sus).

122 Având în vedere ceea ce precedă, al treilea motiv este nefondat.

4. Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe o excepţie de nelegalitate îndreptată împotriva articolului 4 alineatul (1) din anexa VII la statut

123 În subsidiar, în ipoteza în care motivele precedente ar fi respinse, reclamantul ridică o excepţie de nelegalitate împotriva articolului 4 alineatul (1) din anexa VII la statut, în măsura în care ar fi discriminatoriu în privinţa persoanelor care s-ar găsi în situaţia sa, iar aceasta pentru argumentele invocate în susţinerea primului şi a celui de al doilea motiv.

124 În eventualitatea în care această excepție va fi admisă, reclamantul, fără a formula în mod formal o concluzie distinctă, solicită Tribunalului să someze instituțiile să modifice această dispoziție astfel încât să elimine această discriminare.

125 Cu toate acestea, examinarea primelor două motive la care reclamantul se limitează să facă trimitere conduce la concluzia că articolul 4 alineatul (1) din anexa VII la statut nu este discriminatoriu nici în sine și nici în ceea ce privește modul în care a fost aplicat în speță.

126 Pe de altă parte, cererea reclamantului ca Tribunalul să someze instituțiile să modifice articolul 4 alineatul (1) din anexa VII la statut astfel încât să elimine orice discriminare este nu numai lipsită de temei, ci se sustrage totodată competenței Tribunalului, întrucât acesta nu poate adresa somații instituțiilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2018, Zink/Comisia, T-338/16 P, nepublicată, EU:T:2018:98, punctul 39).

127 În consecință, al patrulea motiv trebuie respins ca nefondat și că cererea pe care reclamantul o formulează în acest cadru este inadmisibilă.

128 Având în vedere tot ceea ce precedă, concluziile în anulare ale reclamantului trebuie respinse.

B. Cu privire la al doilea, la treilea și la al patrulea capăt de cerere

129 În cadrul celui de al doilea și al celui de al treilea capăt de cerere, reclamantul solicită Tribunalului să oblige Comisia să îi plătească indemnizația de expatriere și să îi ramburseze cheltuielile de călătorie, care sunt legate de această indemnizație, începând de la 1 decembrie 2017, toate acestea însoțite de dobânzi de întârziere.

130 În cadrul celui de al patrulea capăt de cerere, reclamantul solicită Tribunalului, în cazul în care admite excepția de nelegalitate ridicată în cererea introductivă, să anuleze „aplicarea [în privința sa] a articolului 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut până când instituțiile îl vor înlocui prin dispoziții nediscriminatorii”.

131 Aceste capete de cerere trebuie să fie însă respinse, întrucât sunt accesoriul concluziilor în anulare despre care tocmai s-a arătat că trebuie la rândul lor să fie respinse.

132 În consecință, acțiunea trebuie respinsă în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

133 Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Cu toate acestea, în temeiul articolului 135 alineatul (1) din același regulament, Tribunalul poate, în măsura impusă de echitate, să decidă ca o parte care cade în pretenții să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, doar o fracțiune din cheltuielile de judecată efectuate de cealaltă parte sau chiar să decidă ca ea să nu fie obligată la plata acestora.

134 Pe de altă parte, potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, statele membre care intervin în litigiu suportă propriile cheltuieli de judecată.

135 În împrejurările speței, Tribunalul apreciază că fiecare parte principală trebuie să suporte propriile cheltuieli de judecată. Pe de altă parte, în calitate de instituție intervenientă, Consiliul suportă propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a patra extinsă)

declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Domnul Colin Brown și Comisia Europeană suportă propriile cheltuieli de judecată.

3) Consiliul Uniunii Europene suportă propriile cheltuieli de judecată.

Papasavvas Gervasoni Nihoul

Frendo Martín y Pérez de Nanclares

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 5 octombrie 2020.

Semnături